

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

לא קיבלתי ברכה

תולדות תשפ"ו

מכון אפריון לשלום

לייקווד תשפ"ו

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

הנגיד החסיד המפורסם והנעלה

הרה"ג מו"ה יעקב איינהארן שליט"א

מראשי קהילת באבוב-45

מחורון של אוריין פרב שליט"א

לע"נ אמו האשה החשובה

מרת טראנא בת ר' חיים ע"ה

אשת הרב החסיד הישיש מו"ה משה מאיר שליט"א

זקן חסידי באבוב

נלב"ע ה' חשון תשפ"ו

אני לא קיבלתי ברכה

ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי (בראשית כ"ז, ד')

בפסוק נאמר (בראשית כ"ז, ד'): ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי וגו' בטרם אמות. דקדקו המפרשים, למה ביקש יצחק מעשיו מטעמים, והרי מבואר בפסוק שהיה זה קודם פטירתו של יצחק, וא"כ מה ראה לבקש מטעמים, וכי אלו הם הדברים שמבקשים קודם הפטירה? לאכול מטעמים?
וביאר ה"ספורנו": ועשה לי מטעמים, רצה במטעמים, כדי שיתעסק בכבוד אב, ובזה תחול עליו הברכה...

ועיין ב"פרי צדיק" (פרשת תולדות), דלכן ציוותה רבקה ליעקב שיביא את המטעמים, כדי שיקיים יעקב אז מצות כיבוד אב, ותחול הברכה עליו. וכע"ז כתב ב"שבט סופר" וב"משאת המלך".

ב"שפתי צדיק" (שם) כתב: דלכן לא הכיר יצחק את עשיו, כיון שכשעשיו קיים כיבוד אב, הלך אתו המלאך של כיבוד אב...

בגליון "הורינו" הובא סיפור נפלא ביותר על הרה"ג רבי מרדכי וולדמן זצ"ל, מנהל ישיבת "בית דוד" במאנסי. בסוף ימיו חלה רח"ל, הוא שכב במיטה חלוש ונטול כח, המחלות הקשות וייסורי הגוף שפקדוהו כבר הכריעו את גופו המיוסר, אך רוחו עוד נותרה איתנה.
יום אחד ביקש בקול חלוש ורפה שיביאו אליו שלושה יהודים כשרים - דבר חשוב לו לעשות עמם.

בני משפחתו ומקורביו התפלאו מאוד "מדוע הוא מבקש שלושה יהודים שיסורו למעונו? מה כל כך דחוף בדיוק עכשיו, כשהוא שוכב על ערש דווי?"

פליאתם גברה עוד יותר, כשהסביר להם את הסיבה, "אני חפץ לערוך התרת נדרים" – אמר בקצרה. והותירם תמהים ומבולבלים, "התרת נדרים? היום? עכשיו? לא ערב ראש השנה ולא ערב יום כיפור עכשיו. הוא כלל לא מסוגל לקום ממיטתו ולעשות משהו, לא לקיים נדר ולא לחרוג מנדר, מדוע הוא זקוק להתרת נדרים עכשיו?"...

עד מהרה הגיעו לפניו שלושה יהודים, ור' מרדכי לחש להם "שמעו נא רבותיי דיינים מומחים", ור' מרדכי ממשיך ואומר: נוהג אני להתקשר לאמי מידי יום לדרוש בשלומה, ובכדי לייקר ולהעריך את המצוה, נהגתי ללבוש בגדי שבת כשהתקשרתי אליה. עתה, עם כובד מחלתי, איני מצליח להתלבש בגדי שבת לשיחת הטלפון היומית הזו, מבקש אני להתיר הנדר, כדי שאוכל להתקשר לאמי מבלי ללבוש בגדי שבת...

שמעתי סיפור נפלא, היה זקן מופלג אחד שחזר מהלוויתו של אחד מידידיו, לזקן זה התלווה נכדו, והנכד הבחין שהסבא מהורהר קצת – ער איז פארטראכט אביסל, והנכד שאל את הסבא במה הוא מהרהר, אמר לו הסבא, בוא ואספר לך, וכך סיפר הסבא המבוגר לנכד:

בעת שלמדתי בישיבה בשנות בחרותי, נסעו פעם כל בני הישיבה לבקר בצילא קדישא של הגה"ק ה"חפץ חיים" זי"ע. מספר הסבא, אני הייתי בחור צעיר כחוש וצנום, ואבי התיירא מאוד פן ידחקו עצמם כל בני הישיבה בהיכנסם אל הכהן הגדול ה"חפץ חיים", וחלילה יהא זה בשבילי חשש פיקוח נפש עקב הדוחק הרב, על כן ביקש ממני אבי, שלא אדחק עצמי להיכנס בפנים, אלא אשאר מחוץ לביתו של ה"חפץ חיים".

כמובן – אומר הסבא לנכדו – הדבר כאב לי מאוד מאוד, וכי מילתא זוטרתי היא לבקר אצל גדול הדור? אבל כמובן, אם האבא אומר שלא, אז שומעים בקולו, ולכן כשכל הבחורים דחקו עצמם ונכנסו לביתו הקטן של ה"חפץ חיים", אני הייתי היחיד שנשארתי בחוץ ולא נכנסתי – למרות רצוני העז להיכנס פנימה.

מספר הסבא: כשחברי הבחורים יצאו מביתו של ה"חפץ חיים", הם תיארו בעינים בורקות את הברכה שהם קיבלו מאת ה"חפץ חיים" באריכות ימים ושנים, והדבר כאב לי מאוד, כולם קיבלו כזו ברכה נפלאה ורק אני לא, כי כאמור נשארתי בחוץ, וכך ליוותה אותי ההרגשה הזו כל ימי חיי – אני לא קיבלתי ברכה מאת ה"חפץ חיים"...

והמשיך הסבא ואמר בהתרגשות לנכדו, כעת אני חוזר מהלווייתו של הבחור האחרון מחבריי שזכו לבקר אצל ה"חפץ חיים" וקיבלו את ברכתו לאריכות ימים. אכן, הוא נפטר בהיותו בשנות השמונים קרוב לתשעים, אבל כעת הוא כבר לא בין החיים, ואני – ממשיך הסבא ואומר – שלא קיבלתי ברכת ה"חפץ חיים", הנני כעת לאורך ימים טובות יותר מתשעים, וכנראה, שברכת התורה הקדושה של "כבד את אביך ואת אמך למען יאריךון ימך" היא יותר חזקה מהברכה של ה"חפץ חיים"...

בחור אחד אמר כמושיח לפי תומו לפני ה"חזון איש" זצ"ל שהוא נוהג בביתו כשהוא מברך "ברכת המזון", שהוא מחזיר את פניו מאמו, כיון שהיא הולכת ללא כיסוי ראש. הקפיד ה"חזון איש" עליו, ואמר: כיון שמעיקר הדין מועיל עצימת עיניים כנגד שיער אישה (כמבואר במשנה ברורה סימן ע"ה ס"ק ה'), אסור לך להחמיר על עצמך במקום כיבוד אם, כיון שהחזרת פנים ממנה מהווה זלזול כלפיה.

בפסוק נאמר (שמות י"ט, ג'): איש אמו ואביו תיראו: מפרש ה"כתב סופר", מהו איש אמו ואביו תיראו? - גם בהיותך "איש", שאינך סמוך על שולחן אביו, ויש לך משפחה וילדים שהינך זקוק להתעסק עמהם, "תיראו". כיבוד אב הוא לא רק לילדים קטנים, הוא שייך גם - ובעיקר לגדולים.

סיפר הגה"צ אב"ד טאשנאד שליט"א, שלפני הרבה שנים כשלאביו היה בית מדרש בארץ ישראל, הוא היה מגיע כל שנה לארץ ישראל לשהות בצל אביו בראש השנה ויום הקדוש להיות לו לעזר בארגון ה'מנין'.

מספר האב"ד שליט"א, שפעם ביקר אצל כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א, ובתוך דבריו התאונן קצת אודות זה שהוא צריך להתפלל בראש השנה ויום הכיפורים עם מנין מצומצם, והתבטא ואמר "היה לי יותר טוב אם הייתי יכול להתפלל כאן עם מרן שליט"א במקלות עם של רבבות אלפי בני ישראל".

כ"ק הרבי מבעלזא שמע את דבריו, ונענה ואמר: בראש השנה אנו אומרים "זכרנו לחיים", וכאן הלא יש לך "הבטחה" מפורשת בתורה הק', "כבד את אביו ואת אמך למען יאריך ימך"...

הגה"צ רבי אהרן מרדכי רוטנר זצ"ל סיפר סיפור נפלא: במשפחה אחת גדלו שני אחים קרובים בלב ונפש, שני האחים התחתנו, כשרק שלשה חודשים הפרידו בין חתונת האח הגדול לחתונת אחיו הצעיר ממנו.

שנה אחרי החתונה, זכה האח הצעיר לחבוק בן בשעטו"מ. שמחת הברית נערכה, והאח הגדול משתתף בשמחה מכל הלב, למרות שהוא עדיין טרם זכה להיות לאב. כחלוף שנתיים, נולד לאח הצעיר בת בשעטו"מ, בשמחת הקידושא רבא השתתף גם האח הגדול, למרות שהוא עדיין לא "אבא", ועברו מנישואיו כשלש שנים.

כך עברו השנים, כשלאח הצעיר מתברך הבית מידי כמה שנים בעוד צאצא, וביתו של האח הגדול ריק.

האח הצעיר לא ידע את נפשו, הלא גדלנו ביחד, התחתנו ביחד, ב"ה שביתי מבורך בכל טוב, אבל אינני יכול לראות בצערו של אחי הגדול ממני, צערו הרב קורע את לבי לגזרים, וחשב מחשבות רבות מה ביכולתו לעשות למען ישועתו של אחיו.

האח הצעיר זכה לגדל בביתו נערה יתומה וגלמודה שלא היה לה שום משפחה, והוא היה לה לאב. בשעה טובה ומוצלחת זכה האח הצעיר למצוא שידוך הגון לאותה נערה מאומצת, וכעבור זמן גם זכה להשיג סכום נאה להוצאות הנישואין שלה, וקבעו זמן לחתונה.

היום הגדול הגיע, אין לשער את השמחה של האח הצעיר אשר זכה לראות את הנערה היתומה השבורה בונה את ביתה והיא שמחה ומאושרת.

לאחר החתונה, בעודו נרגש מהזכות שזיכוהו מן השמים, פרצו מלבו המילים הבאות: אבא שבשמים, אם יש לי זכות של הקמת בית בישראל הלילה, הריני נותן במתנה את הזכות הזאת לאחי הגדול שעדיין ממתין שנים רבות לישועתו, ובשכר מצוה זאת יזכה אחי הגדול להיפקד בקרוב ממש בזש"ק...

בעיצומו של אותו לילה, נגלה אליו בחלום הלילה אביו ז"ל - שכבר נפטר שנים אחדות קודם לכן. האח הצעיר נבהל עד עמקי נשמתו לראות את פני אביו, אך התחזק כשראה את פני אביו נרגשות, וזכה אמר לו אביו: בעקבות זכותך הגדולה שזכית להשיא נערה יתומה, ניתנה לי

זכות מן השמים לגלות את אזניך אחת הסודות מכבשנו של עולם בסבת עיכוב הישועה לאחיך הגדול, וכה אמר לו אביו, הנה ראה השארתי בעולם את אלמנתי – הלא היא אמכם החשובה תחי', אחיך הגדול אינו מבקר את אמו לעתים קרובות, הוא מבקר אותה לעתים רחוקות בלבד, והדבר מצער את האמא, עובדא זו מקטרגת עליו ואינה מאפשרת לסגולות ותפילות לבקוע שערי שמים לישועתו, כי זכות כיבוד הורים חסירה לו...

וממשיך האב ואומר לבנו, אם אחיך רוצה ליזכות לפרי בטן, עליו להתחיל לבקר את אמו לעתים קרובות יותר, שיעלה אליה, ידרוש בשלומה, ישוחח עמה ויפיג את בדידותה, ואז ישועתו קרובה לבוא!!!

האח התעורר כשזיעה קרה מכסה את מצחו, הוא רעד כעלה נידף, ולמרות השעה המאוחרת באמצע הלילה, הוא התקשר מיד אל אחיו הגדול וסיפר לו בבעתה את כל מה שנגלה אליו זה עתה מן השמים...

האח הגדול נבהל גם הוא עד עמקי נשמתו, כבר שנים רבות שהוא מצפה לישועתו, והוא לא ידע ולא חלם שהדבר קרוב אליו כ"כ, במרחק כיבוד אם בלבד, אמנם הוא מבקר אצל אמו פעם אחת בשבוע, כי הוא עסוק בהרבצת תורה לתלמידים, אך מתברר שלמעשה בסופו של דבר חסרה לו זכות כיבוד אם, וזהו הגורם לעיכוב הישועה.

כבר למחרת היום התייצב האח הגדול בבית אמו האלמנה, האם הופתעה מביקורו הבלתי צפוי של בנה, הבן אף הביא מעדנים ומגדנות לשמח ולהרנין את לב אמו האלמנה, הוא שוחח עמה, סידר את הבית, סייע לה בכמה דברים שהיתה נצרכת להם, ומני אז, לא עברו עליו יומיים בלא ביקור ממושך אצל אמו.

והיה ביום ההוא... אין והיה אלא לשון שמחה, כשנה וחצי אחרי הסיפור הזה, בשמחה ואושר אין קץ התקשר האח הגדול לאמו ביום ראשון אחר הצהריים, בדיוק באותה שעה שהיא שעת הביקור שלו הקבועה אצל אמו, ואמר בקול נרגש ובדמעות של אושר, "אמא היקרה,

היום אני מאחר, כי ממש לפני שתי דקות נולד אצלי בני הבכור" ... (גליון "הורינו" פ' וירא תשפ"ו בשם הגאון רבי אשר קובלסקי שליט"א)

אצל הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זי"ע היה משמש אחד בשם ר' יוד'ל צישינסקי ז"ל, הוא שם לב שבכל פעם שה"בית ישראל" נפגש עם הרבנית פייגא מינטשא ע"ה אלמנת ה"אמרי אמת" זי"ע (היא היתה אמו חורגתו של ה"בית ישראל", ה"אמרי אמת" נשא את הרבנית פייגא מינטשא בזיוו"ש לאחר פטירת זוגתו הראשונה, ומזיווג זה נולד להם בנם הרבי ה"פני מנחם" מגור זי"ע, ואילו ה"בית ישראל" וה"לב שמחה" זי"ע היו בניו מזיוו"ר), הוא לובש קפוטה מיוחדת לכבוד המצוה הגדולה של כיבוד אם, אף אחד לא דיבר מזה, אבל בטביעות עינו החדה הוא שם לב לכך.

פעם אחת הגיעה הרבנית פייגא מינטשא מעצמה אצל ה"בית ישראל" מחמת איזו סיבה, אז המשמש ר' יוד'ל נכנס אל הרבי לומר לו שהרבנית פה והיא רוצה להיכנס, ובכניסתו כבר הביא עמו בידו את הקפוטה שה"בית ישראל" היה רגיל ללבוש כשהיה הולך אליה, שמסתמא הרבי ירצה ללבוש את המלבוש הזה כמנהגו תמיד.

ה"בית ישראל" ראה את המלבוש, און האט זיך צעשמייכל'ט [הוא חיך]... הוא נהנה שהמשמש תפס מעצמו שהוא לוקח מלבוש מיוחד כשהיא באה.

סיפור זה סיפר הגאון רבי דניאל חיים אלתר שליט"א לכ"ק מרן האדמו"ר מראחמיסטריווקא-ארה"ק שליט"א, בעת שישב בעמק הבכא ל"ע על פטירת אמו הרבנית ע"ה (אשת כ"ק אדמו"ר בעל "פני מנחם" מגור זי"ע). והגיב הרבי שליט"א: אהה! בגד מיוחד למצוה של כיבוד אם!...

סיפר הגבאי הצדקה המופלא ר' דוד לייב שווארץ זצ"ל: חסיד אחד בא אל הרה"ק ה"אמרי חיים" מוויזניץ זי"ע וביקש ברכה לעשירות, בתואנה שגם פלוני זכה לעשירות מופלגת רק בזכות ברכה שקיבל מהרבי. ענה לו הרבי: כיצד אתה משווה את עצמך לאותו יהודי? - העשירות הגיעה אליו בזכות מצות כיבוד אב ואם שהוא קיים בהידור ובמסירות.

סיפר ר' דוד לייב: שאביו של היהודי שהתעשר היה עובד במשרה שלא הכניסה לו משכורת ראויה, ומידי חודש בחדשו היה הבן מעביר בהצנע למעסיק של אביו סכום נכבד כדי להשלים את משכורתו, שנים ארוכות התגורר הבן ליד הוריו, וכיבד אותם מאוד, וגם לאחר פטירת האב המשיך להתגורר ליד בית אמו בדירה קטנה ועלובה, על אף שבינתיים הוא התעשר ויכול היה להרשות לעצמו דירה מפוארת, רק לאחר פטירת אמו הוא עבר לגור בדירה גדולה ומרווחת.

בקובץ "מבקשי תורה" מובא, שהגה"צ רבי דן סגל שליט"א סיפר, שקודם בין הזמנים שאלו את מרן המשגיח הגה"צ ר"י לעוויןשטיין זצ"ל מה יתחזקו ויקבלו על עצמם חיזוק בימי בין הזמנים, והשיב להם "תשתדלו לאכול טוב בכדי שהאמא תהנה..."

בספר "אהל ישכר" (אמרי נועם, עמ' כ"ה) כתב: כל הכיבוד של עשיו הרשע היה שקר, כמבואר בתרגום יונתן שלא נודמן לו אז לצוד את הטהור והכין לו כלב. גם מבואר, כי עלה בדעתו של עשיו להרוג את אביו, וכל כיבודו היה בשקר ומרמה, ושקר לא רצתה התורה לכתוב, שהרי כל התורה הוא אמת. אבל יעקב אבינו ע"ה איש תם ואמת,

וכיבודו היה בתמימות ואמת, כדאיתא בספרים, שכאשר הלך יעקב אבינו עם סעודתו המהורה לאביו, היו ידיו מזדעזעות מפחד כיבוד אב, ולא היה בכוחו לאחוז אותה בידו מרוב פחד כיבוד אב, עד שבא מלאך והחזיק בידו לבל יפול לארץ, ולכן זכה לכל זה, והוא אמת ונכון, ע"כ.

לפני כחצי שנה (פרשת אח"ק תשפ"ה) נסעתי למאנסי להשתתף בשמחת ברית מילה של נכד ני"ו. באמצע הברית, נכנס איש אחד שלא היה מוכר לי. הלה ניגש אלי ונתן לי שלום, החזרתי לו שלום, ושאלתי אותו לשמו, הציג הלה את עצמו שהוא יהודי מארץ ישראל ששזה כעת באמריקא, וסיפר, שכשראה בבית המדרש מודעה שהיום יתקיים כאן ברית לאחד מנכדיי, החליט לבא לכאן לפגוש אותי, כי הוא רוצה לספר לי דבר נפלא ביותר, וכך סיפר:

לפני כשנה, ראיתי את הגליון "נועם שיח" תחת הכותרת "אין לי זמן" (הופיע פרשת יתרו תשפ"ד, מס' 247), ושם התפרסם סיפור נורא אודות אחד שלא היה לו זמן להתקשר אל אביו, עיי"ש.

מספר האיש: כשקראתי את הסיפור, קיבלתי התעוררות גדולה ונפלאה עד מאוד להתחזק בענין מצות כיבוד אב, וקראתי שוב את הסיפור, עד שמלאו עיניי דמעות, התחלתי לחשוב "היכן אני אוחו בעולם?!" [וואו האלט איך אויף דער וועלט], גם לי יש אב זקן המתגורר בארץ ישראל, בעיר אחת שהיא לא כל כך רחוקה ממקום מגורי, מפעם לפעם - מספר האיש - הייתי נוסע לבקר אותו, אבל בתקופה האחרונה כבר הפסקתי לנסוע אליו לבקרו, לא בגלל שזה רחוק, כי כאמור העיר בה אבי מתגורר לא כל כך רחוק ממקום מגורי, אלא בגלל שזה טירחה גדולה בשבילי, אין לי רכב, כשאני צריך להגיע אליו אני צריך לנסוע עם אוטובוס, ולכן הפסקתי לנסוע אליו, אבל על זה אני כן מקפיד - מספר האיש - אני מתקשר אליו בכל ערב שבת לברך אותו בברכת "גוט

שבת"... אבל כשקראתי את הסיפור בגליון "נועם שיח" הנ"ל, התעוררתי מזה מאוד, והחלטתי שמעתה אני מתחזק וממשיך לנסוע אל מקום מגורי אביו כדי לבקר אצלו ולכבדו.

תיכף ומיד, בעוד ההתעוררות גדולה אצלי, עלייתי על האוטובוס, נסעתי לעיר מגוריו של אבי. מיד בהיכנסי לבית אבי, ואבי ראה אותי, ראיתי שאורו עיניו, ראיתי על אבי איך שהחייתי אותו מאוד מאוד בביקורי אצלו. אבי הודה לי מאוד על טירחתי ועל ביקורי, ואז החלטתי שבעז"ה בכל שבוע אני הולך לנסוע אל אבי ולבקר אצלו. ואכן אני עומד איתן בקבלתי בס"ד, מאז אני מקפיד לנסוע ולבקר אצל אבי מידי שבוע בשבוע! אני עולה על אוטובוס, נוסע לעירו, מבקר אצלו, ואח"כ חוזר לעיר מגורי. זה לא לוקח כל כך הרבה זמן, אבל הבחנתי שמאז שהתחלתי שוב לבקר אצל אבי, נעשה אבי איש אחר - אן אנדערע מענטש! מיין טאטע איז געווארן אויפגעלעבט [אבי מחיה את עצמו, הוא התחיל לחיות].

כשראיתי את שמחתו של אבי בביקורי, תפסתי את עצמי שכל אותו הזמן שלא נסעתי אליו, הכאבתי לאבי מאוד מאוד על זה שאני לא מבקר אצלו, יהודי מבוגר, שבנו מתגורר לא כל כך רחוק מביתו והוא לא בא לבקרו?! הוא מתקשר כל שבוע, הכל טוב ויפה, אבל למה הוא לא בא לביקרו?!!

וממילא - אומר לי האיש, יש לי עבורכם הכרת הטוב גדולה עד למאוד על שזיכיתם אותי במצוה גדולה ונשגבה זו של כיבוד אב, לא רק שזיכיתם אותי במצוות כיבוד אב, אלא שעל ידי זה זכיתי להחיות פשוטו כמשמעו את אבי, אני רואה בחוש שאני ממש מחיה אותו! ואני מקוה, שבזכות מצוה זו של כיבוד אב, אזכה לברכה האמורה בתורה לכל אלו המכבדים את אבותיהם, "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך"...

פעם אמר אביו של הגאון רבי שמחה זיסל ברוידא זצ"ל ראש ישיבת חברון (רבי חזקיהו אברהם זצ"ל), כי העוסק במצות כיבוד אב ואם, ומתבטל בשל כך מתלמודו, לא רק שאינו מפסיד בתורה, אלא שהוא יוצא מכך נשכר.

וראיה היתה לו ליסוד זה מדברי הגמרא בקידושין (דף ל"א ע"ב) אודות "אבימי", ש"יומא חד אמר ליה אביו אשקיין מיא, אדאייתי ליה נמנם, גחין קאי עליה עד דאיתער, איסתיעא מילתיה ודרש אבימי מזמור לאסף". ויעוין ברש"י על אתר שכתב, "איסתיעא מילתיה - בעודו גחין לפניו, שהבין במדרש מזמור אחד שבספר תהלים שלא היה מבין בו קודם לכן לדורשו".

ויש להבין, לשם מה הוצרכה הגמרא לציין כי "בעודו גחין וקאי עליה" התחדש לו מדרש המזמור הזה, על כרחך שכוונת הגמרא ללמדנו, שהדבר שלא ידע לדרוש קודם לכן התחוויר לו דוקא בשעה זו שהיה עוסק במצות כיבוד אב, כי מכיבוד אב לא זו בלבד שאין מפסידים בתורה, אלא שעוד יוצאים מכך נשכרים...

סיפר הרב משה יואל שפירא הי"ו ממאנטריאל, ששמע, שבכל פעם שאחד מבני החבורה במאנטריאל הלך אל הרה"ק מסקולען כ"ק מרן רבי ישעי' יעקב זצוק"ל ל"געזעגענען" (ליטול ברכת פרידה) כשנוסעים לההורים לגוי יארק או לאנטווערפען וכדו', היה הרבי זצ"ל רגיל לאחל לכל אחד ואחד "פועלט אלעס גוט'ס", היות שבתורה נאמר (דברים ה', ט"ו): כבד את אביך ואת אמך וגו' למען יאריכון ימך ולמען ייטב לך וגו', אז זה בוודאי חשוב כמו שנוסעים אל אדמו"ר, ואפילו יותר מזה...

סיפר הרב ברוך אלימלך גריפל הי"ו, שפעם שהה כ"ק מרן הגה"ק בעל "דברי שלמה" מבאבוב זי"ע בשעראן ספרינגס, ודיבר עם רב חשוב. באמצע השיחה התחיל הרבי לרוץ לקראת אמו הרבנית ע"ה שבאה לשם. הרב שאל את הרבי "מאי כולי האי?", נענה הרבי ואמר: צו א מאמע דארף מען לויפן...

עוד סיפר הנ"ל: הסתופפתי שנים רבות אצל החלבן הקדוש זי"ע. הוא היה אומר: אם האדם זוכה ויש לו עדיין אמא לאורך ימים ושנים טובות, אזי כשבא אצלה והיא נותנת לו לאכול, ישבח האוכל ויבקש ממנה עוד...

סיפר הרב צבי יעקב לעהרער הי"ו מעיה"ק ירושלים, ששמע מאביו ז"ל מחבר ספר "צאנו, בתפארתה ובחורבנה", על בן עירו שנתפס ל"ע ל'קומוניזם' לפני המלחמה (הוא היה יתום מבית עני ואביון, והרי הם הבטיחו לקחת את הכסף של הנגידים ולחלק לעניים, אולם קיימו רק את החצי הראשון...), והיה עושה כל שנה סוכה כדי לשמח את אמו האלמנה, אע"פ שהוא עצמו כבר לא דקדק כ"כ במצוות, ואף הביא בחולייה רופא מיוחד, ושילם על זה משכורת של כמה חדשים... סופו של איש זה היה, שהוא ניצל מהמלחמה וזכה לאריכות ימים...

עוד סיפר הנ"ל: ששמע מאביו, על יהודי מאנטווערפן, א דיאמאנטער (סוחר ביהלומים), שהיה לו אב זקן שישב במשרד שלו, אולם למעשה הוא כבר לא היה כל כך בענינים, ויהודי זה לפני כל עסקה שביצע, פנה לאביו ושאל האם לעשות כך או לא, ולא עשה שום גישעפט בלי לקבל רשותו תחילה...

עוד סיפר הנ"ל: היה יהודי באנטווערפן ר' יחזקאל גאלדשטאף ז"ל, שהיה לו אב זקן באר"י, וסיפר לי יהודי ששמע מכ"ק מרן ה"בית

ישראל" מגור זי"ע, שהפליא את הכיבוד אב שלו, ואמר שלא ראה בעולם עוד אחד שקיים מצוה זו כמוהו...

עוד סיפר הנ"ל: שמעתי מנכד כ"ק מרן ה"פני מנחם" מגור זי"ע ששמע מפ"ק, כי כאשר יהודי נמצא ב'שנה' אחרי אביו או אמו, ואינו יכול להשתתף בשמחות, כדאי לו להגיד לבעלי השמחה שאינו משתתף בשמחה בגלל שהוא בשנת האבל אחר או"א, ובזה הוא מקיים "מכבדו בחייו מכבדו במותו".

איתא בחז"ל (סנהדרין ז"ה ע"ב, חולין ז"א ע"ב) כי מטא לחרן אמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו בו אבותי ואני לא התפללתי בו? בעי למיהדר, כיון דהרהר בדעתיה למיהדר קפצה ליה ארעא, מיד "ויפגע במקום".

והעיר הרה"ק רבי שמעון מאמשינוב זצ"ל. שכידוע בכל מקום שנאמר בו "מיד", פירוש הדבר שהמעשה הקודם היה הסיבה למה שאירע אחר כך, וצריך להבין מה משמעותו כאן, וגם העיר, מה זה הלשון "איהו עד חרן אזיל" (כלשון המובא ברש"י).

ואמר הרה"ק, שכשהגיע יעקב אבינו ע"ה למקום שהתפללו בו אבותיו, היתה לו משיכה להתעכב שם - "ס'האט עס אים געצויגן", אבל היות שאביו ציוה לו ללכת לחרן, רצה לקיים מצות כיבוד אב ולא להפסיק באמצע הילוכו, על כן המשיך ללכת עד חרן.

וזוהי הכוונה: "איהו עד חרן אזיל", היינו שהוא לא הסתכל על זה שהמקום מושך אותו, רק המשיך ואזל עד חרן כדי לקיים מצות כיבוד אב, "כד מטי לחרן" - וכבר קיים מצות כיבוד אב, "יהיב דעתיה למיהדר", וכיון שקיים מצות כיבוד אב, היתה זאת הסיבה למה שקפצה

לו הארץ, וזהו "מיד" - ויפגע במקום, מיד שקיים כיבוד אב, היתה הסיבה "ויפגע במקום" (ספר "מרגלית הים", חולין שם).

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: הגיע אלינו סיפור נורא על אבא שהוריש כבר בחייו את כל נכסיו לבניו, והתוצאה הישירה מכך היתה, שהבנים כבר לא באו לבקר את אביהם הקשיש והאלמן.

פשוט וברור שהאב המוריש לא עשה טוב, וגם חז"ל דיברו על כך, אבל המציאות בשטח היתה, שעד שהבנים חשבו שתהיה להם ירושה מאביהם הם הגיעו לבקרו, וברגע שקיבלו כבר את כל הנכסים, הם פסקו מלהגיע לביקורים.

האב היה אובד עצות ולא ידע מה לעשות, הוא היה גם אלמן ושהה לבדו בביתו, עד שהגיעו הילדים, עוד היתה לו חברה כלשהי סביבו, ועכשיו שררה בבית דממה של ממש, וההרגשה של אבא היתה רעה במיוחד.

ת"ח אחד ששמע על מה שקורה בביתו של הזקן, פנה אליו, ואמר שיש לו הצעה מקורית בשבילו שבוודאי תחזיר את ביקורי הילדים, תתקשר לבנים ותאמר להם שיקנו עבורך כספת גדולה, ויתגלה להם שהנך רוצה לאחסן בה אבנים טובות שיש לך בבית, ויש חשש שייגנבו אותן, 'במצב כזה' אמר הת"ח, 'כשהבנים ישמעו שיש לך עוד נכסים שלא חילקת להם, הם יחזרו לבקר אותך', מיותר לציין שלאבא לא היו כלל אבנים טובות וגם לא מרגליות, והעצה הזו ניתנה לו רק כדי להחזיר את הילדים הביתה.

לאחר שנפטר האב והבנים פתחו בשקיקה את הכספת, הם גילו את האמת, בכספת היו אבנים פשוטות מהרחוב, וכדי שלא יהיה בכך שקר

גמור, הכנים האבא גם שתי אבנים טובות קטנות שיועדו לנכדים ולא לילדים כפויי הטובה...

ליד האבנים הפשוטות הניח האבא פתק ובו כתב: "ככה ייעשה לבנים שלא מכבדים את אביהם וממתינים לאבנים"...

מספר הגר"י: כששמעתי את העצה הזו שנתן הת"ח לאבא הזקן, שפשפתי ידי בהנאה גדולה, שכן היתה זו אכן עצה טובה מאוד.

בסעודה שלישית פרשת קדושים בה כתוב "לא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו", הסביר הרב את הדברים, ואמר שהילדים הללו מחוייבים בכבודו של האב, ובפוסקים מובא, שבן שאינו מכבד את אביו מותר לדפוק על הבימה ולהכריז עליו כרשע, ואם לאחר שקיבלו את הירושה הם לא מכבדים אותו, עצתו של הת"ח היתה איפוא עצה טובה מאוד, דהיינו אין כאן איסור גניבת דעת, כי כל בן הוא בעל חוב לאביו, כיון שהאבא השקיע בו כל חלבו ודמיו, ואם הבן לא משלם, הרי הוא גנב ומותר לגנוב דעת גנב כדי שישלם מה שהוא מחוייב לאביו...

סיפר מרן פוסק הדור גאב"ד עיה"ק ירושלים הגאון האדיר רבי משה שטרנבוך שליט"א, שבבית הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע היה נהוג שכל שבוע היו בניו מתכנסים אצלו, מדברים בלימוד ומשמיעים לפני אביהם מחידושי תורתם. אך בנו הרה"ק רבי אהרן זי"ע היה עומד בצד ולא מתערב בשיחתם, ולא משמיע שום דבר תורה.

לאחר כמה שנים, אירע פעם שחרג ממנהגו והשמיע דבר תורה, ואף התערב בשיחתם. לשאלת אביו "מה יום מיומיים?" ענה לו, שעד עכשיו נמנע מלדבר, מפני שהאמא של אחיו החורגים היתה נמצאת תמיד בבית (כידוע שאמו של רבי אהרן נפטרה בצעירותה, ושאר האחים היו בני האשה השניה), והיא היתה נהנית מאוד לשמוע את דברי התורה של בניה, ולכן הוא לא

התערב בשיחתם, מחשש שאם הוא יתערב תתמעט שמחתה, באותו יום יצאה האם החורגת מהבית, ולכן היה יכול לדבר כדי לעשות נחת רוח לאביו...

מובא בספר "נפתלי שבע רצון" (מהרה"ג מו"ה נפתלי הכהן שוורץ בן הגה"ק בעל "קול אריה", מכתב ג): פעם אחת אמר לי בתוך אחד השיחים, הלא ידעת אהובי בני מדברי חזו"ל וספרי מוסר שכל הכשרונות של האדם נבראו רק לפאר ליוצרם, כמו שֶׁכָּל צַח - שיתמיד בלימוד תורתנו הקדושה, קול נעים - לעבוד את השי"ת בשירות ותשבחות, וכן מי שחננו השי"ת בכשרון מלאכת הכתיבה - צריך להקדיש מעשי ידיו לשמים. ואח"כ המשיך סיפורו, שבהיותו סמוך על שולחן חותנו ע"ה וכתב אגרת שלומים לאבותיו, היה מהדר שתהיה הכתיבה נאה ותמה שיתענגו ממנה הוריו על רב שלמותה, ובזה יקיים מצות כיבוד אב ואם.

המגיד הירושלמי ר' בן ציון ידלר זצ"ל מביא בספרו "בטוב ירושלים", שפעם סיפר לו אביו, כי בשנות ילדותו, כאשר רצה להכנס לחדרו של אביו והניח ידו על המנעול, רעדו אצבעותיו, וכאשר נכנס אליו, רעדו כל עצמותיו, ככתוב "איש אמו ואביו תיראו"...

מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל כותב בצוואתו, המצבה תהא כרגיל, ובכל אופן לא יותר גבוה מהמצבה של הורי היקרים ע"ה.

בקובץ "מבקשי תורה" מובא, שהגאון רבי יצחק ירוחם בורודיאנסקי שליט"א חתן מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל מספר, שכל ההתאמצות של חותנו הגרש"ז לברר היטב את עומק הלכות השתמשות בחשמל בשבת ולחבר חיבור על זה, נבע מחמת כיבוד אם, שאמו ע"ה נזקקה למכשיר שמיעה משום שלא היתה שומעת כ"כ טוב, ובשבת נמנעה מלהשתמש בזה מחשש איסור, וכשראה בצערה, נכנס לעובי הקורה לברר נושא מסובך זה.

בספר "אנא עבדא" (תולדות חייו של הג"ר שמואל צבי קובלסקי זצ"ל) מסופר, שבהיותו בחור קודם נסיעתו הביתה לימי בין הזמנים, אמר לו מרן הגה"ק החזו"א זצ"ל, שבחור המתכוון לנסוע ל"בין הזמנים", חייב ללמוד הלכות כיבוד אב ואם בשו"ע יורה דעה, כי אין זה שונה מציווי חז"ל ש"שלושים יום לפני החג שואלים ודורשים בהלכות החג"...

לימים היה הגרש"צ ק"ק זצ"ל מורה לשומעי לקחו, שאם לא למדו הלכות כיבוד אב ואם שלושים יום לפני בין הזמנים, מוטלת עליהם חובה כפולה ומכופלת לשננם ב"בין הזמנים" עצמו, מדין תקנת משה רבינו ללמוד הלכות חג בחג.

והוסיף ואמר, שבהוראה כללית הזהיר החזו"א מאוד מפני חיכוכים בין הבן להוריו, והיה מדגיש בפניו שלא יפגין פרומקייט [מעשי צדקות] בבית ההורים, הוא יעץ לו למשל, שאם ילך לטבול לפני התפילה, יאמר שהולך להתרענן - למיקר בעלמא כלשון החזו"א, גם ענין השימוש בחשמל בשבת - שכידוע אסרו החזו"א בכל תוקף - אמר לו, אל תתן שיבחינו שאינך משתמש בחשמל בשבת, בשולחן שבת תנהג כרגיל, אך בלימוד השתדל ללמוד בעל פה ולא מתוך ספר.

הגאון רבי יהודה טרגר זצ"ל נשאל מאדם שניהל עסק גדול יחד עם אביו, ומחמת טעם הגון רצה הבן לעזוב את עבודתו עם אביו, אך חשב שאולי יש בזה שאלה של כיבוד אב. שאל הרה"ג הנ"ל את השאלה לחמיו הגרש"ז אויערבך זצ"ל. והשיבו בערך בזה"ל: ומה ששאלת אותי שאלה שנוגעת למצוה החמורה מאד של כיבוד אב, הנני מייעץ אותך חתני יקירי, שתמשוך את ירך מן הענין ואל תזקק אליו... כלומר, נוסח התשובה הי' כאילו שנשאל בהיתר עגונות וכיוצ"ב.

נמצינו למדים היאך התייחס פוסק הדור הגרש"ז א לשאלה קטנה כביכול בהלכות כיבוד או"א, ואגב גם הוא עצמו נמנע מלענות לו במכתב מה לעשות. (יושר הורי עמ' רפ"ו)

אחד לא מת

במוצש"ק בראשית (תשפ"ו) יצאו ארבעה בחורים מעיר התורה לייקווד למנוחה לכמה ימים לרגל "בין הזמנים". בעודם בדרך, הגיע ממולם נהג שיכור שנכנס עם רכבו ברכבם של הבחורים רח"ל, וכל ארבעת הבחורים נהרגו במקום ל"ע.

סיפר לי הרה"ח ר' שמואל אונגאר הי"ו מגדולי העסקנים המפורסמים בעיה"ת לייקווד סיפור נורא: לארבעת הבחורים האלו היה חבר נוסף, שגם הוא היה אמור להצטרף עמם בנסיעה הזאת. כל חבילותיו כבר היו מוכנים לקראת הנסיעה, אבל ברגע האחרון ביקשה אמו של אותו בחור חמישי, שהיות והשבוע מתקיימת שמחה במשפחה, אמנם לא משפחה קרובה, אבל משפחה, ועל אף שהוא כבר השתתף בשבת הזאת בשמחת האויפרוף של הקרוב הזה - על החשבון שהוא נוסע למנוחה במוצש"ק, וע"כ לא ישתתף בשמחת החתונה, עם כל זאת היא מבקשת ממנו לוותר על הנסיעה לטובת ההשתתפות בשמחה.

הבחור לא חשב פעמיים, מיד פירק את חבילותיו, והחליט שהוא לא נוסע עם חבריו וכך התקיימה בו הבטחת התורה "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך" לאורך ימים ושנות חיים...

הבדחן החסידי ששימח את לב צדיקי הדור
 הרה"ח ר' חיים מענדיל מרמלשטיין ז"ל מבארא-פארק
 כ"ד במרחשון תשמ"ו, 40 שנה לפטירתו

במוצ"ש פר' תולדות תשמ"ב בשיכון סקווירא שימח בפארשפיל של חדב"נ הרה"צ ר' יצחק בכ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א, ור' חיים מענדיל אמר בתוך דבריו: היום קרינו בפרשה 'ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשיו את הבכורה'. יש לפרש, שעשיו טען ליעקב, שבעת שהוא מכר לו את הבכורה היה אז שיכור – 'ויאכל וישת', וממילא הוי המכירה מקח טעות. ואז חשב יעקב לעצמו, הלא הדין הוא שאם השיכור יכול ללכת לבד ד' אמות, הוא אינו נחשב לשוטה, ואז המכירה היא כן מכירה, ועל כן אמר יעקב לעשיו שילך קצת, 'ויקם וילך' – עשיו הלך, וכיון שהלך, נתברר שאיננו שוטה והמכירה מכירה, וכשהבין עשיו שהוא הפסיד וטענתו איננה טענה והמכירה הוי מכירה, אז 'ויבז עשיו את הבכורה'... [גל' 'אפריון שלמה' סאנטוב].

ר' חיים מענדיל ז"ל משמיע חרוזי התעוררות
 במצוה טאנץ של נכד רביה"ק זי"ע הרה"ג ר'
 אהרן מענדל טווערסקי שליט"א מסקווירא

היום אין שום תירוץ!

כבר אמרתי כמה וכמה פעמים, שהיום **אין שום תירוץ!** כל אחד מסתובב עם טלפון בכיס, למה אין מרימים טלפון ומתקשרים להורים לשאול ולדרוש בשלומם?? לא רק בערב שבת דקה קודם הזמן, או כשרוצים לבקש מהם קצת כסף או קצת אוכל לשבת, רק סתם - באמצע השבוע - להרים טלפון אל ההורים ולדרוש בשלומם...

לפני כארבעים שנה למדתי בישיבת מיר בירושלים, אז עדיין לא היה לאף אחד פלאפון, בדירה בה ישנתי לא היה כלל טלפון, עם כל זאת, הייתי הולך **בכל יום ויום** - חוץ משבת ויום טוב - לבית מדרש זוועהיל, שם היה טלפון ציבורי, והתקשרתי להורי לדרוש בשלומם...

היינט איז נישט דא קיין שום תירוץ!

איך האב שוין כמה פעמים געזאגט, אז היינט איז נישט דא **קיין שום תירוץ!** יעדער איינער דרייט זיך ארום מיט אַ טלפון אין טאש, פארוואס קען מען נישט אויף הייבן אַ טלפון און רופן די עלטערן פרעגן וואס זיי מאכן?? נישט נאר ערב שבת אַ מינוט פאר'ן זמן, אדער ווען מען דארף שנאָרן אפּאַר דולר אדער בעטן אביסל עס'ן אויף שבת, נאר סתם - אין מיטן דער וואך - אויף הייבן אַ טלפון צו די עלטערן לדרוש בשלומם...

מיט פערציג יאהר צוריק האב איך געלערנט אין ישיבת מיר אין ירושלים, דעמאלט האט קיינער נאך נישט געהאט קיין סעל-פאון [פלאפון], און אין די דירה ווי איך בין געשלאפן איז בכלל נישט געווען קיין טלפון, אבער פונדעסטוועגן, **יעדען טאג** - בכל יום ויום, חוץ פון שבת און יום טוב, בין איך געגאנגען צום זוועהיל'ער בית מדרש - דארט איז געווען אַ פאבליק טלפון [טלפון ציבורי] - און איך האב אהיים געקלונגען די עלטערן פרעגן וואס זיי מאכן...

Today There Is No Excuse!

I have said a number of times, that today, **there is no excuse!** Everyone is walking around with a phone in their pocket; why don't we pick up a phone to call our parents to see how they are doing?? Not only on Erev Shabbos, a minute before the *zeman*, or when we want to ask them for a bit of money or some food for Shabbos. Pick up the phone in the middle of the week and see how your parents are doing...

Forty years ago, I learned in Mirrer Yeshivah in Yerushalayim. At that time no one had cell phones; the apartment where I lived didn't even have a telephone, Yet I went **every single day** - except for Shabbos and Yom Tov - to the Zhviller Beis Medrash, where there was a public phone, and I would call my parents to see how they are doing...

התורה נותנת לך עצה!

פנה אלי יהודי, ואמר לי שהוא רוצה להתייעץ עמי באיזה ענין שמעיק על ליבו: יש לי אב זקן שיחיה לאורך ימים טובים ארוכים, ובכל ערב שבת אני מפנה מזמני היקר [איך מאך צייט], כדי להתקשר אליו לדרוש בשלומי ולהתברך לקראת שבת.

ברם - אומר היהודי - בכל פעם שאני מתקשר, מתאונן אבי מדוע אני לא מתקשר אליו גם באמצע השבוע, ולא רק בערב שבת. והוא מוסיף לגעור בי: מדוע כשאני מתקשר אליך, אני צריך להתקשר ב' או ג' פעמים, עד שאני זוכה שתענה לי, למה אתה מתנהג כך? יש לך רק אב אחד! ניסיתי להסביר לאבי, שממש אין לי זמן. אני באמת טרוד מבוקר ועד ערב, ואיני מוצא פנאי להתקשר אל אבי, אלא שבערב שבת אני מפנה במיוחד מזמני, כדי שאוכל להתקשר אליו, אבל באמצע השבוע, אין לי שום אפשרות להתקשר אליו.

ממשיך היהודי: מה אעשה שאבי אינו מבין זאת? הוא גוער בי עוד פעם ועוד פעם "פארוואס רופסטו מיך נישט אינמיטן די וואך אויך, פארוואס נאר ערב שבת?" [למה אינך מתקשר אלי גם באמצע השבוע, למה רק בערב שבת?]

ועל כן בא אלי, ונפשו בשאלתו, אולי יש לי עצה עבורו, איך יכולים להסביר לאביו, שאין לו זמן להתקשר אליו באמצע השבוע, וגם אין לו זמן להרים לאביו את הטלפון כשהוא מתקשר...

התשובה מופיע ב"נועם שיח" - פרשת יתרו תשפ"ד, מס' 247

אח"כ אמרתי לו: אז דו ווילסט האבן אסאך צייט, די תורה גיבט דין אן עצה! "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך" (שמות כ', י"ב), אז דו וועסט לאנג לעבן אי"ה, וועסטו האבן אסאך צייט [אם אתה רוצה שיהיה לך הרבה זמן, התורה נותנת לך עצה! "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך", כשיהיה לך אי"ה אריכות ימים, אז יהיה לך הרבה זמן]...

ביום ג' פרשת משפטים תשפ"ד, כאשר מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א הופיע בהדרו בעיר התורה לייקווד, אמר לי הרבי: **דעו "נועם שיח" פון דעם פארגאנגענעם וואך "פרשת יתרו", איז א וויכטיגע שמועס, ומצוה לפרסמו!** [ה"נועם שיח" של השבוע שעבר "פרשת יתרו" (דברי חיזוק והתעוררות בענין מצות "כיבוד אב ואם") הוא נושא חשוב מאוד, ומצוה לפרסם]...

